

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 214/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť V. B., B., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. M. K., N., ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 0 Tp 414/2011 z 5. septembra 2011 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Tpo 68/2011 z 22. septembra 2011, na základe ktorých bol vzatý do väzby, ako aj uzneseniami Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 7 T 86/2011 z 3. februára 2012 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 20/2012 z 19. marca 2012 v konaní o zamietnutí jeho žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. apríla 2012 doručená sťažnosť V. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich

základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 414/2011 z 5. septembra 2010 (správne má byť 2011, pozn.) a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 68/2011 z 22. septembra 2011, na základe ktorých bol vzatý do väzby, ako aj uzneseniami okresného súdu sp. zn. 7 T 86/2011 z 3. februára 2012 a krajského súdu sp. zn. 2 Tos/20/2012 z 19. marca 2012 v konaní o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa, ako aj z jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v B. ČVS: ORP-864/1-OVK-B1-2011 z 23. augusta 2011 bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku sťažovateľovi vznesené obvinenie zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. K obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa v súvislosti s označeným trestným stíhaním došlo uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 414/2011 z 5. septembra 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 68/2011 z 22. septembra 2011, na základe ktorých bol sťažovateľ vzatý do väzby.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza, že jeho vzatie do väzby v tejto trestnej veci bolo nezákonné a do vznesenia obvinenia až do podania obžaloby «nie je zo skutku, ktorý mi je kladený za vinu zrejme, kedy som mal trestnú činnosť spáchať, to znamená, nie je uvedený čas, kedy som sa mal dopúšťať trestného činu. Toto je podstatná skutočnosť, ktorú nemožno odstrániť...

Obžaloba bola na súd podaná 29. 12. 2011 a do dnešného dňa si súd takúto hrubú protizákonnosť nevšimol, nakoľko ja sám neviem podľa skutkovej vety v obžalobe, kedy malo dôjsť k páchaniu trestnej činnosti, nakoľko nie je ustálené a zrejme ani začiatok páchania trestnej činnosti a taktiež ani dátum dokedy malo k trestnej činnosti dochádzať... Sama poškodená uviedla, že odišla zo spoločnej domácnosti so mnou v auguste 2010. Nakoľko sme mali manželské problémy, odišla aj s deťmi na O., o čom som vedel, pretože sme potrebovali priestor popremýšľať o ďalšom spolužití...

Osobne bola 13. 9. 2010 poškodená vypočutá, kde vyšetrovateľovi uviedla nasledovné: „že ju nikto nenútil z domu spolu s deťmi odísť, odišla dobrovoľne na pár dní, neodišla z domu z dôvodu, že by sa jej niekto vyhrážal a ako dôvod odchodu a nekomunikovania s manželom uviedla, že majú dlhodobé niekoľkoročné osobné problémy, o ktorých manžel vie a v tom čase ako odišla z domu mala už dosť celej situácie a potrebovala čas na premýšľanie, čo mu vysvetlila v doporučenom liste, ktorý mu poslala. Tiež uviedla, že momentálne už s manželom komunikuje, stretáva sa s ním aj na adrese jeho pobytu v B. na ...ulici č...“. Ďalej uvádzam, že samotné trestné oznámenie podala 17. 6. 2011, kde uvádzala, „že po odsťahovaní od manžela do môjho bytu sa môj stav zlepšil, pominula okrem iného hrozba, že sa mi v spánku niečo stane.“

Poškodená podala 27. 8. 2010 návrh na úpravu práv a povinností k našej maloletej dcérke M. B. na čas do rozvodu a kde uvádza, že odo mňa sa odsťahovala zo spoločnej domácnosti 26. 8. 2010 z bezpečnostných dôvodov, pretože sa jej vyhrádzajú moji dlžníci.

Na podklade týchto jednotlivých dokladov a dôkazov chcem uviesť, že poškodená o žiadnom týraní neuvádzala a v rôznych časových úsekoch opisovala naše spolužitie, avšak ako si je možné prečítať v návrhu na rozvod, nie je tam ani slovo o týraní, ale iba o čistom probléme dvoch manželov a rodičov. Chcel som len vykresliť súdu, že obžaloba a skutok je zmätočný, lebo sa nedá zistiť čas, kedy malo k páchaniu skutku dôjsť a teda aj k samotnej trestnej činnosti.

Ďalej chcem uviesť, že do väzby som bol vzatý uznesením č. 0 Tp 414/2011 zo dňa 5. 9. 2011 z dôvodu, že by som mohol ovplyvňovať a pôsobiť na poškodenú resp. na doteraz nevypočutých svedkov a, a taktiež že by som pokračoval v trestnej činnosti. Jedná sa o trestný čin týrania, nakoľko v tom čase som bol obvinený iba z tohto skutku a z ničoho iného. Ako sa teraz viackrát uvádza, že sa voči mne vedú viaceré trestné stíhania, konkrétne päť, tak tieto boli vznesené v mesiaci november a december 2011. To poukazujem, že dôvodu, že do väzby som bol braný výlučne pre stíhanie z trestného činu zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. Preto mal súd pri rozhodovaní na mysli, že budem pôsobiť na poškodenú a nevypočutých svedkov a taktiež pokračovať v páchaní trestnej činnosti v tejto veci zločinu týrania, nakoľko iné stíhanie sa voči mne vtedy nevedlo...

Uvedený postup a záver súdu je nezákonný a napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, nakoľko nemožno spájať iné trestné stíhania so skutkom, pre ktorý som momentálne vo väzbe, pričom uvádzam, že súd ani nevie z akých skutkov som obvinený, mám na mysli zločin podvodu a tieto skutky spolu vôbec nesúvisia so zločinom týrania blízkej a zverenej osoby, nakoľko ja som vo veci zločinu podvodu nebol ešte vypočutý, avšak ja nepopieram prevzatie pôžičiek, nakoľko som riadne uzatvoril s každým poškodeným zmluvu o pôžičke.

Zazlievam súdu to, že neskúmal iba dôvod väzby či existuje i naďalej, podľa ktorého som bol vzatý do väzby a to pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby § 208 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., teda či budem pôsobiť a ovplyvňovať poškodenú a ešte nevypočutých svedkov, alebo pokračovať v páchaní trestnej činnosti týrania. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že súd spája dokopy zločin týrania so zločinom podvodu a uvádza, že by som mohol ovplyvňovať svedkov nevypočutých ešte v zločine podvodu a taktiež pokračovať v páchaní majetkovej trestnej činnosti. Dávam súdu do pozornosti, že kvôli tomuto som do väzby vzatý nebol...

Na záver uvádzam, že doteraz som nebol súdne trestaný, jedná sa o moje prvé obvinenie a taktiež i konflikt so zákonom, o čom svedčí čistý register trestov a vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mám za to, že väzba je nedôvodná a žiadam, aby ma Krajský súd v Bratislave z väzby prepustil. Ak súd bude toho názoru, že väzba je dôvodná, navrhujem aby ju nahradil ponúknutými zárukami, nakoľko si myslím, že som osoba s čistým registrom trestov a je možné u mňa väzbu nahradiť i vzhľadom na skutočnosť ako sama poškodená uvádza vyššie, od augusta 2010 nežijeme v spoločnej domácnosti. Nevie však uviesť, kedy malo dochádzať k spáchaniu trestnej činnosti tak ako mi je kladená za vinu, nie je ustálený čas a preto považujem napadnuté uznesenie za protizákonné a nedôvodné, zmätočné a žiadam, aby som bol z väzby prepustený.»

Okrem toho sťažovateľ poukazuje na nezákonnosť rozhodnutí okresného súdu sp. zn. 7 T 86/2011 z 3. februára 2012 a krajského súdu sp. zn. 2 Tos 20/2012 z 19. marca 2012 v konaní o zamietnutí jeho žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

Na základe uvedenej argumentácie a skutkových okolností sa sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom domáhal rozhodnutia, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, a pritom sa domáha aj zrušenia napadnutých rozhodnutí.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

1. Sťažovateľ najprv tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy malo dôjsť uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 414/2011 z 5. septembra 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 68/2011 z 22. septembra 2011, na základe ktorých bol vzatý do väzby.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uvedeným uzneseniam okresného súdu a krajského súdu (ešte zo septembra 2011) treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Pretože sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniam okresného súdu sp. zn. 0 Tp 414/2011 z 5. septembra 2011 (uznesenie prevzal 16. septembra 2011) a krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 68/2011 z 22. septembra 2011 (o ktorom mal vedomosť najneskôr v októbri 2011, pretože už 26. októbra 2011 žiadal okresný súd o prepustenie z väzby na slobodu) bola odovzdaná na poštovú prepravu až 10. apríla 2012, ústavný súd konštatuje, že bola podaná po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

Z tohto dôvodu sa jeho argumentmi ústavný súd nezaoberal a sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Vychádzajúc z petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), sťažovateľ v sťažnosti namieta aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 7 T 86/2011 z 3. februára 2012, ale i uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 20/2012 z 19. marca 2012 v konaní o zamietnutí jeho žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý mu umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojich základných práv.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa mohol domôcť ochrany svojich práv vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu sp. zn. 7 T/86/2011 z 3. februára 2012 podaním sťažnosti proti nemu, čo aj urobil a o jeho sťažnosti z 27. februára 2012 rozhodol krajský súd. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu ku okresnému súdu mal predovšetkým krajský súd ako nadriadený súd v rámci opravného konania (rýchlosť rozhodovania okresného súdu pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby sťažovateľ v sťažnosti nenamietal).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti proti uzneseniu okresného súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 20/2012 z 19. marca 2012, odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Namietaným uznesením krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 7 T 86/2011 z 3. februára 2012; okresný súd týmto uznesením zamietol žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a súčasne neprijal jeho písomný sľub ako náhradu jeho väzby a ponúknutú záruku inou osobou a zamietol aj jeho návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Súčasne ponechal sťažovateľa vo väzbe, pretože dôvody väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku naďalej trvajú.

V súvislosti s touto časťou sťažnosti ústavný súd poukazuje na už citovaný § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že jeho úlohou pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, III. ÚS 80/2010.).

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže

ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Taktiež platí, že ak všeobecný súd dospeje k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom, ak inak nedošlo k porušeniu ústavoprosných princípov, ktoré upravujú také obmedzenie osobnej slobody, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 124/03).

Ústavný súd je teda oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby.

Predmetom konania o rozhodovaní o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby vedeného krajským súdom bolo najmä posúdiť existenciu dôvodov na ďalšie trvanie väzby. Z obsahu a z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že súd sa síce všeobecne a stručne, ale podľa názoru ústavného súdu primeraným spôsobom vysporiadal so všetkými právne relevantnými argumentmi rozhodnými pre rozhodnutie o sťažovateľovom zotrvaní vo väzbe, a teda o zamietnutí jeho žiadosti. Odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu (aj v spojení s odôvodnením uznesenia okresného súdu) vo vzťahu k väzobným dôvodom podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku nemožno považovať za arbitrárne a ani za zjavne neodôvodnené, a preto nevidí dôvod na to, aby do právnych záverov krajského súdu zasiahol, aj keď sťažovateľ má na vec iný pohľad a tvrdí, že je vo väzbe nezákonne, pretože v uznesení o vznesení obvinenia a obžalobe nie je uvedený čas spáchania skutkov a taktiež ani dátum, dokedy malo k trestnej činnosti dochádzať, a nemôže byť vo väzbe (z dôvodu dôvodného týrania zverenej osoby) iba preto, že neboli vypočutí svedkovia v iných začatých trestných stíhaniach proti jeho osobe.

Ústavný súd v tomto prípade nezistil, že by postupom krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu mohlo dôjsť k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

Sťažovateľ nepochybne využil svoje právo predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), a keďže ústavný súd nezistil zo sťažnosti a z jej príloh takú relevantnú príčinnú súvislosť medzi námietkami sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom a jeho označenými základnými právami podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ktorá by mohla prípadne zakladať prijatie jeho sťažnosti na ďalšie konanie, jeho sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Tos 20/2012 z 19. marca 2012 odmietol ako zjavne neopodstatnenú (obdobne napr. I. ÚS 354/2010 a III. ÚS 1/2011).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2012